

שם: אלה ברקוביץ

שם העבודה: השפעת הון חברתי וביטחון תזונתי על איזון וניהול מחלת הסוכרת מסוג 2

מנחה: פרופ' אורנה בראון-אפל

תקציר

רקע:

סוכרת מסוג 2 הינה מחלה שכיחה כיום. מטרת הטיפול בסוכרת הוא להגיע לאיזון רמות הסוכר בדם ומניעת סיבוכים, ואחד מעמודי התווך של הטיפול במחלה כולל שמירה על תזונה בריאה. ידוע כי ביטחון תזונתי נמוך, בו אין גישה כלכלית ופיזית למזון המספק את הצרכים התזונתיים של החולה, עשוי להקשות על התנהלות תקינה ואיזון המחלה. נוסף לכך, הקהילה בה חיי החולה יכולה להיות בעלת משמעות לגבי יכולת ההתמודדות עם המחלה ואיזונה.

הון חברתי מתאר את המשאבים החיצוניים להתמודדות עם המחלה אשר קיימים בקהילה בה חיי הפרט. ידוע כי הון חברתי קשור להתנהגויות בריאות המשפיעות על מצב גופני כמו פעילות גופנית והשמנה וכן קשור לביטחון התזונתי. נמצא שההון החברתי של הפרט יכול להשפיע על בריאות וככל שההון החברתי נמוך מצבו הבריאותי של האדם גרוע יותר.

ידע בניהול המחלה ושיפור הגישה למידע בריאותי הוא הכרחי לניהול המחלה, וככל שהאינטראקציה החברתית רחבה יותר כך סביר שתהיה לחולה אפשרות לקבל מידע על המחלה או לרפא אותה באופן טוב יותר. בכדי לעשות זאת, יש לייצר מצב בו הנגישות לשירותי הבריאות היא טובה יותר ולדאוג כי גורמים כמו קושי כלכלי או מעמד חברתי כלכלי נמוך, לא יהוו חסם לשימוש בשירותי הבריאות הניתנים לטיפול במחלה ולרכישת מזון תואם לטיפול התזונתי.

מטרות:

בחינת אופן התנהלות החולה, ובדיקת הקשר בין איזון מחלת הסוכרת מסוג 2 בקרב חולים הנמצאים במצב של חוסר ביטחון תזונתי והון חברתי נמוך, ובניית מודל המסביר את הקשר בין ניהול המחלה, רמה סוציאקונומית, הון חברתי וביטחון תזונתי בקרב חולי סוכרת.

המחקר האיכותני יזהה ויאפיין את הדרכים לניהול המחלה, את סגנונות ניהול המחלה באוכלוסיות שונות, את ההקשרים החברתיים בניהול המחלה והביטוי של הון חברתי וכן את האופן בו הביטחון התזונתי משפיע על ניהול המחלה.

שיטות:

המחקר הנוכחי הינו מחקר משולב (Mixed Methods) בו יעשה שימוש בשיטות מחקר איכותניות (ראיונות עומק) ובמחקר חתך כמותני, סקר (Cross sectional).

אוכלוסיית היעד הינה אזרחי ישראל, יהודים וערבים, החולים במחלת הסוכרת מסוג 2.

בשלב ראשון ירואינו בראיונות עומק חולי סוכרת ברמה סוציאקונומית נמוכה לקבלת מידע לגבי דרכי ההתמודדות שלהם עם המחלה.

בשלב השני אוכלוסיית המחקר תכלול מדגם של 380 חולי סוכרת מתוך מאגרי המידע של שירותי

בריאות כללית, מחוז חיפה וגליל מערבי, העונים על הקריטריונים להכללה והם ירואינו טלפונית. לפני תחילת המחקר נקבל אישור ועדת הלסינקי וועדת אתיקה. נתונים נוספים מהתיק הממוחשב יתקבלו לאחר הראיונות

הטלפונים כמו: המוגלובין מסוכרר (HbA1c) לחץ דם ושימוש בשירותי בריאות. ניתוח נתונים יערך בשיטות הסטטיסטיות המקובלות כולל ניתוחים רב משתניים.

חשיבות המחקר:

ביצוע מחקר מסוג זה, המתבסס על איתור סגנונות שונים של ניהול מחלת הסוכרת, תוך התמקדות והתייחסות למכלול המשתנים האישיים והחברתיים, הקשורים להתנהלות ולניהול וניטור של המחלה, עשוי לאתר את גורמי הסיכון בעלי רמת ההשפעה הגבוהה ביותר על ניהול לקוי של המחלה. הממצאים עשויים להוות כלי מפתח לתכנון תכניות התערבות יעילות, שיובילו להעלאת מודעות האכילה הנכונה כפקטור לטיפול בסוכרת ולתכנית שתסייע לניהול המחלה על אף מצב כמו ביטחון תזונתי נמוך וחוסר יכולת לספק מזון בריא יותר.